

TÜRK KONSEYİ İKİNCİ ZİRVESİ BİLDİRİSİ

Bişkek, 23 Ağustos 2012

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Devlet Başkanları Konseyi (bundan sonra “Türk Konseyi” olarak anılacaktır) “Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği” temasıyla 23 Ağustos 2012 tarihinde toplanmıştır. Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev’in başkanlık ettiği toplantıya, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Azerbaycan Başbakanı Artur Rasi-zade katılmışlardır.

Devlet ve Hükümet Başkanları,

Türk halklarının ortak tarih, dil, kimlik ve kültüründen kaynaklanan dayanışmalarını güçlendirme niyetlerini yineleyerek;

Türk Konseyi’nin çok taraflı çerçevesi altında ilişkilerini daha da derinleştirme kararlılıklarını teyit ederek;

Demokratik değerlere, insan haklarına ve Birleşmiş Milletler Şartı’nda benimsenen ilkelere bağlılıklarını sürdürerek;

Daha önceki Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirvelerinde alınan kararlara bağlılıklarını teyit ederek;

Ekonomik işbirliği alanında Almatı Zirvesi’nden bu yana kaydedilen ilerlemeden duydukları memnuniyeti ifade ederek;

Ülkeleri ve halkları arasında daha ileri bir entegrasyonun temel unsurları olarak kültür, bilim ve eğitimin önemine vurgu yaparak;

Egemenlik, toprak bütünlüğü, sınırların dokunulmazlığı, içişlerine müdahale etmeme, kuvvet kullanmaktan veya kullanma tehdidinden kaçınma temel ilkelerine uygun şekilde Devletlerin siyasi ve ekonomik güvenliğini güçlendirmeyi amaçlayarak;

Kültürel İşbirliği

1. Derinleştirilmiş toplumsal bağlara kapsamlı bir temel oluşturma amacıyla yeni bir ortak Türk kültürü gündemi başlatacaklarını, bu kapsamda:

- a) 3 Ağustos 2012 tarihinde Kırgız Cumhuriyeti’nin Çolpon Ata şehrinde düzenlenen Türk Konseyi Üye Ülkeler Kültür Bakanları Birinci Toplantısı raporunu memnuniyetle karşıladıklarını;
- b) Türk Kültür ve Mirası Vakfı’nın kurulmasını takdir ettiklerini;
- c) Türk dili ve tarihi konusundaki araştırmalarda bir merkez olacak Türk Akademisi’nin kurulmasını memnuniyetle karşıladıklarını;

- d) UNESCO'ya yeni Türk mirası unsurları önermeyi öngören ortak girişimi desteklediklerini, Sekretarya, Kültür Bakanları, UNESCO Ulusal Komisyonları, TURKSOY ve IRCICA'yı bu amaç doğrultusunda hazırlıkları hızlandırmaya çağırdıklarını;
- e) Türk halkları arasında insani temas ve medeniyetler arasında diyalogu teşvik ederek, Türk halklarının büyük yazarı ve Forumun kurucusu Cengiz Aytmatov'un 85. doğum yıldönümü onuruna, 2013 yılında Issık Göl Forumu'nun düzenlenmesi girişimini desteklediklerini;
- f) Ortak tarih, gelenek, dil ve kültüre olan takdirlerinin nişanesi olarak, Kırgız Cumhuriyeti'nin Türk halklarının geleneklerinin canlandırılması ve desteklenmesi ile düzenli olarak "Göçebe Oyunları" gerçekleştirilmesi girişimini memnuniyetle karşıladıklarını;
- g) Ortak Terminoloji Komitesi tarafından önerilecek yeni sözcüklerin resmi referans olarak kabul edilmesini 2013'e kadar değerlendireceklerini teyit ettiklerini;
- h) TÜRKSOY'un 19 yıllık faaliyet döneminde kaydettiği başarıları takdir ettiklerini ve örgütün finansal ve kurumsal temelini güçlendirilmesi gerekliliğini teslim ettiklerini;
- i) Türk Dünyası Ödül Tüzüğü taslağının, III. Zirveden önce sonuçlandırması için üye ülkelerin ilgili hükümet birimleriyle koordinasyon içinde çalışmak üzere Sekretarya'yı görevlendirdiklerini;
- j) Türk dili konuşan milletlerin kültürel bütünleşmesine ve manevi dünyalarının gelişmesine büyük önem atfederek, Türk Dili Konuşan Ülkeler Yazarlar Birliği ve Türk Dili Konuşan Ülkeler Sinema Çalışanları Birliği kurma girişimlerini memnuniyetle karşıladıklarını;

Eğitim ve Bilim İşbirliği

2. Ortak kurumlar ve özel programlar vasıtasıyla eğitim ve bilim alanlarında somut ve geniş kapsamlı işbirliği tesis edeceklerini, bu bağlamda:

- a) 10 Ağustos 2012 tarihinde Kırgızistan'ın Çolpon Ata kentinde düzenlenen Türk Konseyi Üye Ülkeler Eğitim Bakanları Birinci Toplantısı raporunu memnuniyetle karşıladıklarını, Eğitim Bakanlarını daha ileri düzeyde işbirliği için düzenli olarak toplanmaya devam etmeye çağırdıklarını;
- b) Eğitim Bakanlarını, ulusal müfredatlara dahil edilmesi ihtimali çerçevesinde, Türk tarihine ilişkin ortak ders kitabı üzerinde çalışmayı sürdürmeye teşvik ettiklerini;
- c) Türk Üniversitelerarası Birliği kurma girişimini memnuniyetle karşıladıklarını;

- d) İlgili bilimsel kurumları, Sekreteryaya tarafından sunulan taslak çalışmayı temel olarak toplanmaya ve Türk Bilimsel Araştırma Fonu kurulmasına yönelik atılacak ortak adımları değerlendirmeye çağırdıklarını;

Ekonomik İşbirliği

3. Ekonomik işbirliğini geliştirme ve kapsamını genişletmeyi amaçlayarak, 14 Ağustos 2012 tarihinde Bakü’de düzenlenen Ekonomiden Sorumlu Bakanlar İkinci Toplantısı raporunu memnuniyetle karşıladıklarını, bu bağlamda:

- a) Yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla yasal çerçeve geliştirilmesi çağrısında bulduklarını;
- b) Türk Konseyi üyeleri arasında Yatırım Ortamı Araştırması ile bu ülkelerin uluslararası ticaret alanında tamamlayıcılık niteliğini analiz edecek bir çalışma yapılmasının önemine vurgu yaptıklarını;
- c) Öncelikli amacı bölgede refah ve istikrarı artırma, ekonomik işbirliği ve entegrasyon alanını derinleştirme ve genişletme olmak üzere, Kırgızistan’ın Türk Konseyi Kalkınma Fonu kurma girişimini desteklediklerini ve Ekonomiden Sorumlu Bakanları, Kalkınma Fonu’nun kuruluşuna ilişkin değerlendirme çalışmalarını hızlandırmakla talimatlandıklarını;
- d) Ulaştırma Bakanlarını ulaştırma alanında mevcut işbirliğini güçlendirme ve geliştirme maksadıyla düzenli olarak toplanmaya çağırdıklarını;
- e) İlgili kurumlara, bu alanda deneyim paylaşımı ve en iyi örnekleri benimseme maksadıyla, mevcut ulaştırma altyapısını gözden geçirecek bir çalışma yürütülmesi çağrısında bulduklarını;
- f) Türk İş Konseyini, Üye Ülkelerde küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet yeteneğini artırma amacıyla daha fazla ortak program geliştirmeye çağırdıklarını;
- g) Yetkili kurumları, gümrükle ilgili konularda düzenli toplantılar düzenlemek suretiyle gümrük hizmetlerinde işbirliğini genişletmekle talimatlandıklarını;
- h) Türkiye’nin, Türk Konseyi Ekonomi Bakanları III. Toplantısı marjında, 2013’ün ilk yarısında İstanbul’da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından bir İş Forumu ve İhraç Ürünleri Sergisi düzenleme teklifini memnuniyetle karşıladıklarını;
- i) “Türk Konseyi Ortak Yatırım Teşvik Portalı”nın hayata geçmesini memnuniyetle karşıladıklarını ve en iyi uygulamaların paylaşımının, kadın ve genç girişimcilerin teşvikinin önemini vurguladıklarını;

Dış Politika ve Güvenlik Konularında İşbirliği

4. Bölgesel ve küresel istikrara, barış ve refaha ortak katkı sağlama düşüncesiyle Üye Devletler arasında dış politika ve güvenlik politikaları konusunda daha yakın koordinasyon sağlamak amacıyla:

a) Dışişleri Bakanlarına, Dönem Başkanı'nın himayesinde;

i. Her Eylül Birleşmiş Milletler Genel Kurulu marjında gayriresmi olarak bir araya toplanma;

ii. Taraflardan herhangi birinin girişimiyle Dışişleri Bakanları Konseyi olağanüstü toplantısı düzenleme;

de dahil olmak üzere, uluslararası konulara ilişkin düzenli istişarelere devam etme talimatı verdiklerini;

b) BM dahil olmak üzere, birbirlerinin uluslararası örgütlere adaylıklarını destekleme çağrısı yaptıklarını ve uluslararası örgütler, görevler ve etkinlikler için muhtemel adaylıklarda Türk Konseyi Sekreteryası aracılığıyla işbirliği ve eşgüdüm iradelerini beyan ettiklerini;

c) Azerbaycan Cumhuriyeti'nin BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğinin Türkçe Konuşan Ülkelerin ortak menfaatine hizmet ettiğine olan inançlarını ifade ettiklerini;

5. Terörizm ile mücadele, ayrılıkçılık ve tüm tezahürleriyle aşırıılık, sınır aşan örgütlü suçlar, insan ticareti ve yasadışı göç, uyuşturucu ve psikotropik madde kaçakçılığı ile silah kaçakçılığına karşı işbirliğini ve eşgüdümü güçlendirme taahhütlerini yinelediklerini;

6. Afganistan'ın egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve ulusal birliğini desteklediklerini vurgulayarak, bu ülkenin güvenlik, istikrar ve kalkınmasına bölgesel işbirliğini güçlendirmeyi amaçlayan İstanbul Süreci gibi girişimler de dahil, daha fazla katkıda bulunmaya hazır olduklarını ifade ettiklerini;

7. Suriye'de devam eden kriz ve krizin, bölgesel güvenlik ve istikrar üzerindeki sonuçlarından duydukları ciddi endişeyi dile getirerek krize, Suriye halkının irade ve isteklerine uygun olarak ve Suriye'nin toprak bütünlüğü ve ulusal birliği temelinde derhal son verilmesi çağrısı yaptıklarını;

8. Güney Kafkasya'da kalıcı istikrarın ve bölgesel işbirliğinin önündeki ana engellerden biri olan Ermenistan-Azerbaycan Yukarı Karabağ sorununun Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı, toprak bütünlüğü ve sınırlarının dokunulmazlığı temelinde barışçıl yöntemlerle çözüme kavuşturulmasına verdikleri önemi kaydederek; Ermenistan-Azerbaycan Yukarı Karabağ sorununun çözümünün Avrasya coğrafyasında barış, istikrar ve refahın sağlanması yönünde kayda değer bir ilerleme oluşturacağına dair inançlarını teyit ettiklerini;

9. Kıbrıs'ta, BM himayesinde, Ada'daki iki halkın siyasi eşitliğine dayalı, müzakere edilmiş ve karşılıklı mutabık kalınmış bir çözüme olan güçlü desteklerini teyit ettiklerini ve huzurlu, güvenli ve müreffeh bir hayata sahip olma isteklerinde Kıbrıs'ta eşit ve kurucu bir ortak olan Kıbrıs Türk halkı ile dayanışma içinde olduklarını belirttiklerini;
10. Türk Konseyi ile BM, İİT, EİT, CİCA, AGİT, UNESCO ve Avrupa Konseyi gibi diğer uluslararası örgütler arasında daha fazla etkileşimi teşvik ettiklerini;
11. Dışişleri Bakanlarına, Dublin'de düzenlenecek AGİT Bakanlar Konseyi'ne katılımları da dahil olmak üzere, Türk Konseyi ve TÜRKPA'nın AGİT nezdinde görünürliğini arttırmaya yönelik müşterek çabaları hızlandırma talimatı verdiklerini;
12. Önemli bir husus olan su kaynakları konusunu, 2013'ten itibaren Dışişleri Bakanları Konseyi'nin sürekli gündem maddeleri arasına eklemeyi ve Sekreteryayı, Dışişleri Bakanlıkları, Üye Devletlerin araştırma kuruluşları ve ilgili uluslararası örgütlerle işbirliği yapma ve III. Zirve'ye daha geniş bir çerçevede çevre zararı, iklim değişikliği ve su kaynaklarının akılcı kullanımı konularını ele alacak ve su ile bağlantılı mevcut sosyoekonomik sorunlara çözüm öngören bir eylem planı içeren bir rapor sunmakla talimatlandırdıklarını;
13. Türk devletleri arasında siyasi diyalogun güçlendirilmesinde Parlamentolararası ilişkilerin önemine dikkat çekerek, bu alandaki önemli potansiyel çerçevesinde:
- a) 15 Haziran 2012 tarihinde Bişkek'te düzenlenen TÜRKPA III. Genel Kurulu'nun sonuçlarını memnuniyetle not ettiklerini;
- b) TÜRKPA'ya, Türk Konseyi'nin faaliyetlerine ivme kazandırmak amacıyla, Türk Konseyi'nin hedefleriyle uyumlu konularda Üye Ülke parlamentolarında görüşmeler düzenlemesi çağrısında bulduklarını;

Diğer Meseleler

14. Genel Sekreterin sunduğu yıllık raporda belirtilen genel ilerlemeden duyulan memnuniyeti ifade ederek, Genel Sekreteri Mayıs 2013'te ilave bir ara dönem değerlendirme raporu hazırlamakla görevlendirdiklerini;
15. Türk Konseyi'nin 2011-2012 Dönem Başkanı Kazakistan'ın raporu çerçevesinde, Kazak tarafını başarılı bir şekilde yerine getirdiği ilk Dönem Başkanlığı nedeniyle tebrik ettiklerini;
16. Nahçıvan Anlaşması 10. Maddesi uyarınca, Azerbaycan Cumhuriyeti'nden Sayın Gismat Guzalov, Kazakistan Cumhuriyeti'nden Sayın Darkhan Kydyrali sırasıyla, 1 Şubat 2012 ve 24 Nisan 2012 tarihlerinden itibaren geçerli olmak üzere Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Sekreteryası Genel Sekreter Yardımcısı olarak atamayı kararlaştırdıklarını;
17. Türk Konseyi III. Zirvesi'nin 2013 yılında Azerbaycan'da düzenlenmesini kararlaştırdıklarını,

Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Almazbek Atambayev'e Türk Konseyi II. Zirvesi görüşmelerini başarılı bir sonuç sağlanmasını teminen yetkin bir şekilde yönettiği için en derin teşekkürlerini sunmuşlar ve Kırgızistan halkı ve Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti'ne göstermiş oldukları sıcak konukseverlikten duydukları memnuniyeti ifade etmişlerdir. Son olarak, Kırgız Cumhuriyeti'nin üstlenmiş olduğu 2012-2013 Türk Konseyi Dönem Başkanlığı'nı memnuniyetle karşılamışladıklarını açıklamışlardır.

İşbu Bildiri, 23 Ağustos 2012 tarihinde, Bişkek'te Azerbaycanca, Kazakça, Kırgızca ve Türkçe olarak imzalanmıştır.

Azerbaycan Başbakanı

Artur Rasi-zade

Kazakistan Cumhurbaşkanı

Nursultan Nazarbayev

Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Almazbek Atambayev

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Abdullah Gül

